

"TIQXMMI" MILLIY TADQIQOT UNIVERSITETINING
QARSHI IRRIGATSIYA VA AGROTEKNOLOGIYALAR INSTITUTI

**QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARINI SAQLASH VA
DASTLABKI ISHLASH LOGISTIKASI**
fani bo'yicha

SILLABUS

kunduzgi bo'lim uchun

Bilim sohasi:	800000	-	Qishloq, o'rmon, baliq xo'jaligi va veterinariya
Ta'lim sohasi:	810000	-	Qishloq xo'jaligi
Ta'lim yo'nalishi:	60811300	-	Qishloq xo'jalik mahsulotlarini saqlash va dastlabki ishlash texnologiyasi (mahsulotlar turlari bo'yicha)

Modul / FAN SILLABUSI

Chorvachilik va qishloq xo'jaligini
mexanizatsiyalash fakulteti
60811300 - Qishloq xo'jalik mahsulotlarini
saqlash va dastlabki ishlash texnologiyasi
(mahsulotlar turlari bo'yicha) ta'lim yo'nalishi

Fanning nomi:	Qishloq xo'jaligi mahsulotlarini saqlash va dastlabki ishlash logistikasi
Fan turi:	Tanlov
Fan kodi:	QXL3205
Kurs:	3
Semestr:	8
Ta'lim shakli:	Kunduzgi
Mashg'ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	150
Ma'ruza	20
Amaliy mashg'ulotlar	40
Laboratoriya mashg'ulotlari	-
Seminar	-
Kurs ishi (loyihasi)	-
Mustaqil ta'lim	90
Kredit miqdori:	5
Baholash shakli:	Imtihon
Fan tili:	O'zbek

Fan maqsadi (FM)

Fanni o'qitishdan maqsad – bakalavrlar tayyorlashda o'rni va ahamiyati shulardan iboratki, logistikaning qishloq xo'jaligi mahsulotlarini saqlash va dastlabki ishlashdagi ahamiyati, sifatini baholash jarayonida baholash usulini to'g'ri tanlash va yangi texnologiyalarni qo'llashni o'rganish hamda ularni amaliyotda tatbiq etish ko'nikmasini hosil qilishdan iborat.
Fanning vazifasi – fan talabalarni nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar, logistikaning qishloq xo'jaligi mahsulotlarini saqlash va dastlabki ishlashdagi ahamiyati va unga bog'liq jarayonlarga uslubiy yondashuv hamda ilmiy dunyoqarashini shakllantirish vazifalarini bajaradi.

FM1

Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar	
1.	Botanika va o'simliklar fiziologiyasi (BO'F1105)
2.	Mevachilik va sabzavotchilik (MS2105)
3.	Meva-sabzavotlarni quritish texnologiyasi (TF1)
4.	Dehqonchilik va o'simlikshunoslik (DO'2106)

Ta'lim natijalari (TN)	
Bilimlar jihatidan:	
TN1	Qishloq xo'jaligi mahsulotlarini iste'molchilarga yetkazib berishning zamonaviy usullari;
TN2	tashish materiallarining xususiyatlari; qishloq xo'jalik mahsulotlarini tashishda qo'llaniladigan texnologiyalar;
TN3	mahsulotlarni yetkazib berishga qo'yiladigan talablar haqida <i>taxavvurga ega bo'lishi</i> .
Ko'nikmalar jihatidan:	
TN4	qishloq xo'jaligi mahsulotlarini tashishdan oldin qadoqlash; qayta ishlangan mahsulotlarni turli texnikalarda tashishni tashkil etish; mahsulotlarni turli qutilarda tashish texnologiyalari;
TN5	mahsulotlar logistikasida hujjatlashtirish jarayonini bilishi va ulardan foydalana olishi; saqlangan va dastlabki qayta ishlangan sabzavotlar logistikasida asosiy funksiyalaridan foydalanish;
TN6	to'kiluvchan mahsulotlarni xususiyatlariga qarab logistika vositalaridan foydalanish; qishloq xo'jaligi mahsulotlari logistikasida energiya va resurslari ehtiyojini hisoblash <i>ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak</i> .
TN7	qishloq xo'jaligi mahsulotlari logistikasini to'g'ri usullarda amalga oshira olish;
TN8	qishloq xo'jaligi mahsulotlari logistikasining zamonaviy usullarini tanlash; logistika vositasini to'g'ri tanlagan holda saqlash muddatlarini uzaytirish yo'llarini topa olish;
TN9	saqlash va qayta ishlangan qishloq xo'jaligi mahsulotlarini tashishda isrof miqdorini minimallashtirishni bilish; qishloq xo'jaligi mahsulotlarini tashishda sifatiga ko'ra mahsulot partiyalarini shakllantira olish <i>mulakalariga ega bo'lishi kerak</i> .

Fan mazmuni	
Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M)	
M1	Qishloq xo'jaligi mahsulotlarini saqlash va dastlabki ishlashda logistika fanining asosiy tushunchalari.
M2	Logistikaning nazariy asoslari.
M3	Qishloq xo'jaligi mahsulotlarini yig'ib - terib olish va saqlashda logistika tizimlaridan foydalanish.
M4	Qishloq xo'jaligi mahsulotlarini dastlabki ishlashda logistika tizimlaridan foydalanish.
M5	Qishloq xo'jalik mahsulotlarining optimal miqdorlarini ishlab chiqarish.
M6	Qishloq xo'jalik mahsulotlarini tashish va realizatsiya qilishning logistik masalalari.
M7	Qishloq xo'jalik mahsulotlari talabi va taklifini prognoz qilishda ekspert baholash uslublari.
M8	Qishloq xo'jaligi logistikasida zaxiralar.
M9	Qishloq xo'jaligi logistikasida servis xizmati ko'rsatish.
M10	Qishloq xo'jaligi mahsulotlariga tovar ishlov berishda qo'llaniladigan logistik vositalar.

Mashg'ulotlar shakli: amaliy mashg'ulot (A)	
A1	Qishloq xo'jaligi mahsulotlarini saqlash va dastlabki ishlashda logistika fanining asosiy tushunchalari.
A2	Qishloq xo'jaligi logistik tizimini shakllantirish asoslari.
A3	Logistika asosiy tamoyillari to'g'risida tushunchalar. Logistik zanjir to'g'risida tushuncha.
A4	Logistikaning tizimlari va turlari.
A5	Yetishtirilgan hosilni vaqtinchalik saqlash omborxonasiga yetkazish tartibi.
A6	Omborlar, ular to'g'risida tushunchalar va ularning logistikadagi o'rni.
A7	Qishloq xo'jaligi mahsulotlarining optimal miqdorlarini ishlab chiqarish.
A8	Qishloq xo'jaligi mahsulotlarini tashish va realizatsiya qilishning logistik masalalari.
A9	Qishloq xo'jaligi logistikasida zaxiralar.
A10	Qishloq xo'jaligi mahsulotlarini dastlabki ishlashda logistika vositalari komponentlari.
A11	Qishloq xo'jalik mahsulotlari talabi va taklifini prognozlash.
A12	Qishloq xo'jaligi logistikasining kelajak istikbollari qilishda ekspert baholash uslublari.
A13	Qishloq xo'jaligi logistikasida servis xizmati ko'rsatish.

A14	Qishloq xo'jaligi ishlab chiqarishini tashkil etish jarayonlarida transport vositalarining turlarini va sonini tanlash uslubiyoti.
A15	Qishloq xo'jaligi mahsulotlarini qayta ishlashda logistika tizimlaridan foydalanish.
A16	Danakli mevalarni qayta ishlash zavodlarida logistika tizimlaridan foydalanish.
A17	Urug'li mevalarni qayta ishlash zavodlarida logistika tizimlaridan foydalanish.
A18	Sabzavotlarni qayta ishlashda logistika tizimlaridan foydalanish.
A19	Poliz mahsulotlarini qayta ishlashda logistika tizimlaridan foydalanish.
A20	Transport logistikasi.

Mustaqil ta'lim (MIT)	
MIT1	Qishloq xo'jalik mahsulotlarini tashish va realizatsiya qilishning logistik masalalari.
MIT2	Qishloq xo'jaligi ishlab chiqarishini tashkil etish jarayonlarida transport vositalarining turlarini va sonini tanlash uslubiyoti.
MIT3	Qishloq xo'jaligida ishlab chiqarishni tashkil etishning an'anaviy va logistik konsepsiyalari.
MIT4	Mahsulot xususiyatiga qarab transportirovka qilish.
MIT5	Transportirovka vaqtida mahsulotni sifatli qilib yetkazish uchun hisobga olinadigan jihatlarni tasnif.
MIT6	Saqlanadigan mahsulotlarni omborxonalarga joylashtirishda texnika va texnologiyalardan samarali foydalanish.
MIT7	Omborlar faoliyatini tashkil etishni optimallashtirish. Tara, qadoqlar va markirovka.
MIT8	Xizmat ko'rsatish tizimini shakllantirish.
MIT9	Qishloq xo'jalik ishlab chiqarishi bilan xizmat ko'rsatuvchi infratuzilmalar faoliyatini muvofiqlashtirish tamoyillari.
MIT10	Qishloq xo'jaligi ishlab chiqarishini tashkil etish jarayonlarida transport vositalarining turlarini tanlashning ahamiyati.
MIT11	Qishloq xo'jaligi mahsulotlarini qayta ishlashda logistika tizimlaridan foydalanish.
MIT12	Mintaqalararo logistika.
MIT13	Mamlakatning turli xil hududlarida tizimlashgan logistik markazlar.
MIT14	Logistik markazlarni tashkil etishda inobatga olinadigan omillar.
MIT15	Logistikaning kelajak istiqbollari.

Asosiy adabiyotlar	
1.	Dadaboyev Q.A.: Logistika: O'quv qo'llanma. IQTISOD MOLIYA. Toshkent - 2007. 230 b.
2.	Аникин Б.А. Логистика: Учеб.пособие. М.: Инфра М. 2000 г.
3.	Гаджинский А.М. «Логистика», М 2003 г. - 407 с.
4.	Гаджинский А.М. Практикум по логистике. М.: ИВЦ «Маркетинг», 2001 г.
5.	Миротин Л.Б., Сергеев В.И. Основы логистики. Учебное пособие. Москва, «Инфра-М», 1999 г.
6.	Неруш Ю.М. Логистика. Учебник для вузов. - 3-е изд., перераб. и доп. - М.: ЮНИТИ-Дана. 2003 г.
Qo'shimcha adabiyotlar	
1.	Mirziyoev Sh. M. Erkin va farovon demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. Toshkent, "O'zbekiston" NMIU, 2017. - 56 b.
2.	Mirziyoev Sh.M. Qomun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash yurt taraqqiyotini xalq farovonligining garovi. "O'zbekiston" NMIU, 2017. - 47 b.
3.	Mirziyoev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va oliy janob xalqimiz bilan birga kiramiz. "O'zbekiston" NMIU, 2017. - 485 b.
4.	Mirziyoev Sh.M. Tanqidiy taxlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik-xar bir xabar faoliyatiniig kundalik qoidasi bulishi kerak. "O'zbekiston" NMIU, 2017.
5.	Logistics & Supply Chain. Technology Best Practice Handbook. Jario Rojas. The Chartered Institute of Logistics and Transport (IUK), 2014 England.
6.	Introduction to Logistics Systems Planning and Control. John Wiley & Sons, Ltd. The Atrium, Southern Gate, Chichester West Susseks, 2014 England.
7.	Construction Supply Chain Management Handbook Edited by William J. O'Brien, Carlos T. Formoso, Ruben Vrijhoef, and Kerry A. London CRC Press 2008.
8.	Bo'riyev X.,CH, Samatov G.A, Rustamova I.B. Agrologistika asoslari. O'quv qo'llanma. "O'zbekiston milliy ensiklopediya". Davlat ilmiy nashriyoti. Toshkent. 2003. 270 b

TALABALAR BILIMINI BAHOLASH MEZONLARI VA KREDITLARNI OLISH UCHUN TALABLAR

Fanga oid nazariy materiallar ma'ruza mashg'ulotlarini ma'ruzalarda ishtirok etish va HEMIS platformasi orqali ma'ruzalarni mustahkamlash hamda belgilangan test savollarga javob berish orqali amalga oshiriladi.

Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha amaliy ko'nikmalar hosil qilish va o'zlashtirish mashg'ulotlarga to'liq ishtirok etish va uni topshirish orqali amalga oshiriladi.

Mustaqil ta'lim mavzulari professor-o'qituvchilar tomonidan berilgan mavzular bo'yicha haftaning belgilangan mustaqil ta'lim kunlari (darsdan tashqari soatlar hisobidan) to'g'ridan-to'g'ri yoki HEMIS platformasi orqali berilgan mavzular bo'yicha topshiriqlar turli ko'rinishlarda bajarish tavsiya etiladi:

- mavzu yuzasidan tahliliy ma'lumot (esse) tayyorlash;
- hisoblash-chizma mustaqil ishini bajarish;
- badiiy-ijodiy ishini bajarish;
- aniq mavzu bo'yicha tahliliy taqdimot (prezentatsiya) tayyorlash;
- berilgan masalaga aniq yechim topish va uni tahlil etish;
- berilgan muammoni keng tahlil qilish, unga ta'rif va xulosalarni berish;
- berilgan mavzuni chuqur o'rganish va yuqori darajada tahlil qilish;
- tajriba-sinov ishlarini amalga oshirish;

- amaliyotdagi mavjud muammoning yechimini topish, test, munozarali savollar va topshiriqlar tayyorlash orqali loyihalar ishlash ko'nikmasini shakllantirish;

- ilmiy maqola, tezislari va ma'ruza tayyorlash;

- amaliy mazmumdagi standart masalalarni yechish va ijodiy ishlash.

Talabalar mustaqil ta'limni tashkil etish O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligining 2024-yil 29-apreldagi "Oliy ta'lim muassasalari talabalarini mustaqil ta'limni tashkil etish bo'yicha namunaviy tartibini tasdiqlash to'g'risida"gi 136-son buyrug'i hamda "TIQXMMI" MTUning Qarshi irrigatsiya va agrotexnologiyalar institutining 2024-yil 22-iyundagi №153 A/f-sonli buyrug'i bilan tasdiqlangan Nizom asosida amalga oshiriladi.

Mustaqil ishlar soni 20 ta. Fanning mohiyatidan kelib chiqib har bir talabaga 10 tadan mustaqil ish mavzulari beriladi. 1-ON ni hisoblayotganda 5 tasi, 2-ON hisoblayotganda esa qolgan 5 tasi baholanadi. Fan xususiyatidan kelib chiqib, oraliq va yakuniy nazorat savollarining kamida 50% qismini mustaqil o'qib o'rganish uchun tavsiya etilgan mavzu/topshiriqlar bo'yicha shakllantiriladi.

Oraliq nazorat 2 marta o'tkaziladi: 1-ON o'quv jarayonining 5-haftasida, 2-ON esa 9-haftasida o'tkaziladi. Talaba 1-ON ni o'zlashtira olmasa ham 2-ON ni topshirishi mumkin. Oraliq nazorat ballari jamlanadi, ikkalasidan kamida 60% o'zlashtirish ko'rsatkichiga ega bo'lsa talabaga yakuniy nazorat topshirishiga ruxsat etiladi, aks holda talaba yakuniyga kiritilmaydi. Oxirgi 10-haftada oraliq

nazoratlardan yetarli ball to'play olmagan talabalar uchun qayta topshirish imkoniyati beriladi.

Yakuniy nazorat 1 marta o'tkaziladi: yakuniy nazorat buyruq asosida tasdiqlangan komissiya ishtirokida olinadi. Mutaxassislik fanlardan (shu jumladan o'quv soatlari ko'p bo'lgan fanlar) kafedra xulosasiga ko'ra yozma shaklda tashkil etiladi. Kredit miqdori kam yoki auditoriya soati kichik bo'lgan fanlar test shaklida olinadi.

Ushbu fandan jami 20 ta amaliy mashg'ulot rejalashtirilgan. Shundan 10 tasini 1-ON gacha muddatda topshirishadi. Qolgan 10 ta amaliy mashg'ulotni natijalari 2-ON ga hisobga olinadi.

Mustaqil ishlar soni 15 ta. Fanning mohiyatidan kelib chiqib har bir talabaga 10 tadan mustaqil ish mavzulari beriladi. 1-ON ni hisoblayotganda 5 tasi, 2-ON hisoblayotganda esa qolgan 5 tasi baholanadi. Talaba mustaqil ishini yozma, taqdimot, tajriba o'tkazish, rasm chizish, krassvord, videorolik tayyorlash kabi shakllarda topshirishiga ruxsat etiladi.

1-ON fanning 1-modul qismi bo'yicha test (yoki og'zaki, yozma bo'lishi mumkin) shaklida topshirishadi. Test savollari soni 200 ta. Kamida 2 hafta oldin savollar tanishtiriladi. Oraliq nazorat vaqtida 40 ta savol talabaga beriladi. Har bir savolga 0,25 ball relashtirilgan. Test maxsus **easyQuizzy** dasturi asosida o'tkaziladi.

Yakuniy nazorat savollari talabaga kamida bir oy oldin yetkazilishi kerak. Agar yakuniy nazorat test shaklida o'tkazilsa, 200 tadan kam bo'lmagan savollar talaba tanishtiriladi. Test javoblari talabaga berilmaydi. Yakuniy nazorat uchun savollar ko'proq mustaqil ta'lim mavzulari bo'yicha berilsa maqsadga muvofiq bo'ladi. Chunki talabaga o'qishi uchun haftasiga 54 soat ajratilgan. Shundan 24 soatini auditoriyada, qolgan 30 soatini auditoriyadan tashqari bajaradi. Auditoriyadan tashqari vaqtda mustaqil ish mavzulari topshiradi, kurs ishi (loyihasi), hisob-grafik ishlarini tayyorlab himoya qilishadi.

Yakuniy nazorat turini o'tkazish va mazkur nazorat turi bo'yicha talabaning bilimini baholash o'quv mashg'ulotlarini olib bormagan professor-o'qituvchi tomonidan amalga oshiriladi.

60811300 - Qishloq xo'jalik mahsulotlarini saqlash va dastlabki ishlash texnologiyasi (mahsulotlar turlari bo'yicha) ta'lim yo'nalishi 3-kurs talabarlari uchun "Qishloq xo'jaligi mahsulotlarini saqlash va dastlabki ishlash logistikasi" fanidan talabalar bilimini baholash va nazorat qilish mezonlari

Ko'rsatkichlar	Soni	Bir nazorat uchun ajratilgan ball	Jami
Oraliq nazorat – (60 ball)			
<i>Oraliq nazorat – 1</i>			
Amaliy mashg'ulotlarni topshirish	10	1	10 ball
Mustaqil ishlarni topshirish	5	2	10 ball
Test topshirish	1	10	10 ball
Jami			30
<i>Oraliq nazorat – 2</i>			
Amaliy mashg'ulotlarni topshirish	10	1	10 ball
Mustaqil ishlarni topshirish	5	2	10 ball
Og'zaki savol-javob	1	10	10 ball
Jami			30
Yakuniy nazorat – (40 ball)			
Yozma ish (yoki og'zaki, test shaklida)	1	40	40 ball
JAMI			100 ball

Fan o'qituvchisi to'g'risida ma'lumot

Muallif:	Vafoyeva Mavluda Bobomurodovna, qishloq xo'jaligi fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).
E-mail:	m.vafoyeva@mail.ru
Tashkilot:	"TIQXMMI" Milliy tadqiqot universitetining Qarshi irrigatsiya va agrotexnologiyalar instituti "Agrotexnologiyalar" kafedrasini M.E.Azimova - QarMII "Qishloq xo'jalik mahsulotlarini saqlash va dastlabki ishlash texnologiyasi" kafedrasini dotsenti, q/x.f.f.d (PhD).
Taqrirlash:	A.A.Abdiev – "TIQXMMI" MTUning Qarshi irrigatsiya va agrotexnologiyalar instituti dotsenti, q.x.f.n.

Mazkur Sillabus institut uslubiy Kengashining 2024 yil 26 avgustdagi 1-sonli yig'ilish bayoni bilan tasdiqlangan.

Mazkur Sillabus "Agrotexnologiyalar" kafedrasining 2024 yil 16 avgustdagi 1-sonli yig'ilish bayoni bilan ma'qullangan.

O'quv-uslubiy bo'lim boshlig'i: dots. A.A.Abdiev

Chorvachilik va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash fakulteti dekani: dots. U.I.Qodirov

"Agrotexnologiyalar" kafedrasini mudiri: dots. R.Ya.Nurillayev

Tuzuvchilar: dots. M.B.Vafoyeva
M.X.Shaxobova